



KOHEESIO 2021+ TYÖRYHMÄN 21. KOKOUS

AIKA: 29.4.2021 KLO 8:30-11

PAIKKA: TEAMS-KOKOUS

LÄSNÄ:

Osenius Johanna, vpj, TEM
Ekdahl Päivi, Lapin liitto
Haavisto-Vuori Päivi, TEM
Heiniluoma Jari, Parkanon kaupunki
Huuskonen Mikko, TEM
Hämäläinen Päivi, STM
Järvinen Harri, SAK
Kerkkänen Anu, YM
Muilu Tommi, Hämeen ELY-keskus
Mäki-Hakola Marko, MTK
Mäkinen Annukka, Kuntaliitto
Niemi Merja, OKM
Nuotio Tarja, Varsinais-Suomen liitto
Pulliainen Juha, Etelä-Savon ELY-keskus
Rintala Heli, Etelä-Pohjanmaan liitto
Ruippo Juha, MTK
Saari Timo, Pohjanmaan ELY-keskus
Sihvola Sanna, MMM
Sirkjärvi Leena, LVM
Tikkala Janika, Suomen Yrittäjät ry
Varamäki Ritva, SOSTE ry
Vehreävesa Satu, Pohjois-Savon liitto
Veistola Tapani, SLL
Venäläinen Emmi, Akava
Viljamaa Kimmo, Vantaan kaupunki
Wood Päivi, Keskuskauppakamari

Asiantuntijat:

Valkokallio Jaana, TEM
Ahlgren Harri, TEM
Liljeström Sirpa TEM
Rantahalvari Pasi, TEM
Yli-Knuutila Helinä, TEM
Vähä-Sipilä Mikko, TEM
Hyvärinen Jenni, TEM

Muut:

Kojonsaari Tapani, Laherto Minna, Torniainen Kati, Vartia Riitta, Ohrankämmen Milla, Lyra Leena, Järvinen Marikki, Hautala Sirpa, Heiska Kati, Piittisjärvi Päivi / TEM
Keisanen Päivi/Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Huotari Tiina/Uudenmaan liitto

1. KOKOUKSEN AVAUS

Puheenjohtajana toimi tässä kokouksessa työryhmän varapuheenjohtaja Johanna Osenius. Hän avasi kokouksen klo 8:31.

Puheenjohtaja kertoi valmistelun kokonaistilanteesta ja muusta ajankoh-
taisesta. ReactEU-varojen jako on käsittelyssä 29.4. Valtioneuvostossa. Vaikka eduskunnan EU:n elpymisvarojen käsittelyyn liittyvä viivästys vaikutti ensi alkuun viivästyttävän myös varojen jakoa, näyttää tilanne tänä aamuna siltä, että varojen jaon kanssa voidaan edetä.

Tässä kokouksessa käsitellään ohjelmaehdotukseen annettuja lausun-
toja. EAKR:n ja ESR:n osalta valmistelu Koheesioyryhmässä päättyy ja siirrytään Valtionneuvoston valmisteluun. JTF:n osalta aikataulu on myö-
häisempi. Puheenjohtaja totesi, että syyskauden alkuun suunniteltu käynnistäminen pitää, mutta toki on olemassa epävarmuuksia aikatau-
lun suhteen.

Eduskunnassa on jo aloitettu käsittely alueiden kehittämistä ja EU:n
alue- ja rakennepolitiikka koskevista lakiesityksistä. Pj totesi, että odotet-
tavissa on, että eduskunta voi ne käsitellä kevätistuntokaudella. Näin
ollen olisi mahdollista saada asetukset voimaan aikataulussa.

Rahoituksen alueellinen jako tulisi linjata ennen kuin Valtioneuvoston
käsittelee ohjelman. Mahdollista on, että komissioon kuitenkin toimitte-
taan rahoitustaulukot ilman poliittista päätöstä ja taulukot korjataan myö-
hemmin, kun päätös on saatu.

Seurantakomitean asettamisen valmistelu käynnistetään. Komitean en-
simmäinen kokous olisi elokuussa. Listalla on valintakriteereistä päättä-
minen. EURA-tietojärjestelmään tehdään tarvittavat toimet ennen haku-
jen käynnistämistä. Koulutukset välittävälle toimielimille ovat käynnisty-
mässä toukokuussa.

Koheesiotyöryhmässä keskitytään erityisesti JTF:n valmisteluun ja
osana sitä käsitellään rahastojen yhteensovitusta.

Puheenjohtaja kävi läpi esityslistan kohdat.

2. KOKOUKSEN 11.3.2021 MUISTION HYVÄKSYMINEEN

Muistio hyväksyttiin.

3. UUDISTUVA JA OSAAVA SUOMI 2021-2027 OHJELMAN VALMISTELU /LAUSUNTOPALAUTE

Jaana Valkokallio, Harri Ahlgren ja Sirpa Liljeström esittelivät lausuntopalautetta tuoden esille päähavaintoja kommentteista ja lausunnoissa esitettyjä evästyksiä toimeenpanovaiheeseen.

Puheenjohtaja kiitti erittäin kattavasta esityksestä ja avasi keskustelun.

Heli Rintala Etelä-Pohjanmaan liitosta kysyi komission ennakkopalautteen sisällöstä. Valkokallio vastasi, että palaute liittyy osin teknisiin ohjelma-asiakirjatemplaatteihin liittyviin asioihin ja osin toivottuihin lisäyksiin mm. linkkeihin EU:n strategioihin ja ohjelmiin, maakohtaisiin suosituksiin tms. sekä mahdollistaviin edellytyksiin, joiden osalta TEM on pyytänyt asiantuntija-apua mm. maakunnan liitoilta Älykkään erikoistumisen strategiaan liittyen. Ahlgren totesi komission esittäneen lisättäväksi EAKR:n osalta mainintaa teknologian valmiustasoasteikon osalta niin, että ohjelman toimintalinjoilla 1 ja 2 tuettava TKI-toiminta keskittyisi erityisesti teknologisen valmiustasoasteikon (TRL) keski- ja ylätasolle (4-9), jolloin päähuomio ei ole perustutkimuksessa vaan innovaatioiden ja teknologioiden toimivuuden varmistamisessa ja kehittämisessä kohti kaupallistamista ja markkinoilleventiä. Komissio näkee, että toimintalinjassa 2 ei saisi tukea liikenteeseen liittyviä toimia, mutta TEM pitää tässä vaiheessa mukana suunnitellut toimet energiatehokkuuteen liittyen.

Sanna Sihvola totesi, että MMM:n rooli on olla kumppanina. Valmistelussa on ollut todella hyvä yhteistyö. TEM:llä ollut hyvin osallistava valmisteluprosessi sekä ohjelman että lakivalmistelun osalta. CAP-suunnitelman lausunтовaihe on käynnistymässä kesäkuussa.

Puheenjohtaja kiitti ohjelmavalmistelijoita ja oli tyytyväinen saatuun palautteeseen osallistavasta valmistelusta.

Veistola totesi, että valmistelussa on tehty hyvää työtä. Hän viittasi lyhyeen oppaaseen DNSH-periaatteesta: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/c_2021_1054_fi.pdf. Puheenjohtaja kiitti linkistä ja totesi, että kesäkuussa komissio olisi antamassa tarkentavaa ohjeistusta juuri näihin rahastoihin liittyen.

4. OIKEUDENMUKAISEN SIIRTYMÄN RAHASTON VALMISTELU

Helinä Yli-Knuutila esitteli lausuntopalautetta. Lausuntoja saatiin 23. Osin lausunnoista kävi ilmi, että on edelleen epäselvyyttä rahastosta ja sen käytöstä. Lausunnoissa on nostettu puutteita kumppanuusvalmistelussa alueilla. TEM painottaa osallistamista valmistelussa.

Tapani Veistola Suomen Luonnonsuojeluliitosta totesi DNSH-periaatteesta, että vanhoja turvesoita voi ennallistaa mutta uusia ei saa perustaa. Hän korosti maakunnista nousseen huolen siitä, että tarvittaisiin fasilitointi- ja aktivointihankkeita varsinaisiin turvekuntiin, jotta rahoitusta kohdistuisi juuri turvealueille.

Pasi Rantahalvari kävi läpi rahaston valmistelutilannetta luomalla katsauksen alueellisten siirtymäsuunnitelmien toisen kierroksen antiin. Hän totesi, että maakunnissa on ollut pääosin laajapohjainen valmistelu. Suunnitelmat ovat edistyneet hyvin. Edelleen on kuitenkin vielä työtä fokuksen kirkastamiseksi. Ilmastotietoisuus ja vähähiilisyystavoite on hyvin sisäistetty ja huomioitu läpileikkaavasti. Älykäs erikoistuminen toimii kehittämistyön pohjana myös tässä valmistelussa.

Haasteena on uusien korvaavien työpaikkojen luominen turvealueilla. Niitä leimaavat yritystoiminnan vähäisyys ja alhainen koulutustaso. Potentiaalia kuitenkin löytyy mm. uusiutuvan energian ja puun käytön lisäämisessä. Rantahalvari totesi, että eri ratkaisujen käytön osalta tulee tehdä realistisia suunnitelmia, kun maakunnallinen rahoitus on linjattu.

Hän kävi läpi valmistelun jatkoaikataulua ja totesi, että ohjelmateksti luodaan alueellisten siirtymäsuunnitelmien perusteella. Ohjelmatekstiä käsitellään Koheesioryhmässä.

Puheenjohtaja kiitti esittelystä ja avasi keskustelun. Pj täsmensi aikataulua niin, että sisältöä täsmennetään elvytystyöryhmässä. Rahoituksen jako tapahtuu kuitenkin muussa VN:n valmistelussa.

Harri Järvinen SAK:sta toi esille huolen ilmastopolitiikan vaikutuksista turve-alaan. Hän totesi, että energiaintensiivisen teollisuuden satojen tuhansien työpaikkojen osuus ei näy JTF-suunnitelmissa. Hän oli huolissaan siitä, miten ilmastopolitiikka vaikuttaa ko. työpaikkoihin. Hän totesi, että ammattiliittojen osallistuminen on ollut maakunnista varsin puutteellista. Järvinen toivoi, että näihin esitettyihin huolenaiheisiin voitaisiin jatkovalmistelussa puuttua.

Marko Mäki-Hakola MTK:sta piti valmistelua hyvänä, mutta nosti esiin DNSH-periaatteen huolenaiheena. Hän piti ongelmallisena, että asiaan ei ole saatu selvyyttä. Periaatteen mukainen suppea näkökulma voi aiheuttaa ongelmia. DNSH-periaatteen mukainen toiminta tulee saada taroituksenmukaiseksi. Ongelmaksi koituu se, että ei voida kehittää uusia käyttömuotoja ja saada yrityksiä kasvuun sitä kautta. Tulisi luoda pohjaa turveyrittäjyyden uudistumiselle. Mäki-Hakola piti JTF:ää tässä mahdollisuutena.

Satu Vehreävesa Pohjois-Savon liitosta kysyi JTF:n toimeenpanon käynnistymisen siirtymisestä ensi vuoden alkuun ja sen mahdollisesta vaikutuksesta rahaston elvytyspakettiin liittyvän rahoitusosuuden käyttövelvoitteeseen elokuuhun 2023 mennessä. Hän korosti, että hakuihin liittyvä viestintä tulee saada pian liikkeelle.

Rantahalvari totesi, että energiaintensiivinen teollisuus jäi valmistelusta pois, koska siihen ei ole hallituksen sitoumusta. Hän totesi, että aktiivisuuden tulee luonnollisesti olla kahdensuuntaista valmisteluun osallistumisessa. TEM kuitenkin painottaa laajaa osallistamista. Rantahalvari korosti, että ohjelmavalmistelussa on ratkaisevaa alueellisen siirtymäsuunnitelmien laatu. Rantahalvari korjasi käsitystä käyttövelvoitteen aikataulusta. Käyttöaikaa on elvytysrahoituksen osalta v. 2026 loppuun ja koko rahoituksella v. 2029 loppuun.

5. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Mikko Vähä-Sipilä esitteli tiiviisti ohjelman valmistelutilannetta. Hän kävi läpi valmistelun askelmerkkejä ja sisältöjä pilareittain

Vähä-Sipilä esitteli lyhyesti pilarien keskeistä sisältöä keskittyen erityisesti TEM:n sektorin toimiin. Vihreän siirtymän pilarissa 1 energiajärjestelmän murros sekä vihreää ja digitaalista siirtymää koskevat uudistukset ovat TEM:n kannalta tärkeimpiä. Digitalisaatioon liittyvässä pilarissa 2 TEM:n kannalta ovat hyvin keskeisiä reaaliaikatalousohjelma ja kärkiteknologian vauhdittamiseen liittyvät kokonaisuudet. Työllisyyden ja osaamisen pilari 3 tarjoaa resursseja mm. pohjoismaisen työmarkkinamallin käynnistämiseen, työllisyyden digipalveluihin ja kv. osajien diginfraan. Lisäksi pilarissa TEM:n kannalta tärkeitä osuuksia ovat ohjaimotoiminta, välityömarkkinatoimijan luominen ja jatkuvan oppimisen kokonaisuus. Pilarin TKI-toimet on pyritty synkronoimaan selkeästi pilarin 1 toimien kanssa. TEM:n osalta innovaatiot, veturiyritykset, kasvun kiihdyttäminen ja sektorikohtaiset panostukset teollisuuden vähähiilisen osaamisen kasvattamiseen sekä panokset koronapandemiassa erityisesti kärsineille luoville ja kulttuurialoille sekä matkailuun ovat tärkeitä. Sosiaali- ja terveystalouden pilarissa 4 nähdään myös digitaaliset ratkaisut keskeisenä elementtinä.

Vähä-Sipilä totesi, että TEM:n sektorilla keskeisiä toimeenpanijoita olisivat Business Finland, TEM itse tiettyjen tukien osalta, KEHA-keskus työllisyyteen liittyvien toimien osalta sekä RR-ELY-keskukset kasvun kiihdyttämön toimien osalta. Hän totesi ”ei merkittävää haittaa” – periaatteen olevan tärkeä keskustelu myös tässä ohjelmassa tavoitteena, että ei syntyisi hallinnollista taakkaa hakijoille.

Puheenjohtaja kiitti esittelystä ja totesi, että jaetun aineiston perusteella voi valmisteluun tutustua tarkemmin.

6. UUDISTUVA JA OSAAVA SUOMI 2021-2027 OHJELMAN HALLINTO JA TOIMEENPANO

Jenni Hyvärinen piti ajankohtaiskatsauksen hallintojaoston työhön. Katsaukseen sisältyi kolme kokonaisuutta: toimeenpanon käynnistyminen ja lainsäädäntövalmistelun tilanne, hankeprosessit sekä kustannusmallit. EURA 2021 -järjestelmän hankehakemusosio olisi otettavissa tuotantoon syyskuun alussa, mikäli tarvittavat edeltävät vaiheet ovat toteutuneet ilman merkittäviä muutoksia.

Hyvärinen kiitti juuri päättyneen asetusluonnosten suomenkielisen lausuntokierroksen lausuntopalautteesta. Olennaisena uutena menettelynä hakuprosessissa on EURA 2021 -järjestelmään avattava hakukierros-toiminto, joka tukee läpinäkyvyyttä ja pisteytyksen vertailua. Tarkemmin hakuprosessia käydään läpi välittävillä toimielimillä järjestettävissä käynnistyskoulutuksissa. Hakuilmoitukset on otettu myös kansalliseen lainsäädäntöön. Kustannusmallit tulee olla hakijoiden tiedossa ennen hakua. Kustannusmalleihin liittyviä uusia hankkeita koskeva mukauttamismenettely tulee todeta hakuilmoituksessa, mikäli sitä käytetään.

Useamman toteuttajan hankkeisiin liittyvä uudistus otettiin lausunnoissa vastaan varauksellisesti. TEM käy huolellisesti läpi esitetyt kommentit. Uutena on, että kaikki uuden ryhmähankkeen osatoteuttajat pääsevät

käyttämään EURA 2021 -järjestelmää. Edelleen hankkeen toiminta perustuu yhteiseen suunnitelmaan ja toteuttajien keskinäiseen sopimukseen. Uudessa ryhmähankkeessa kullekin tuen saajalle tehdään oma tukipäätös, mutta tukipäätösten yhteiset osat ovat kopioitavissa järjestelmäavusteisesti. Maksatusprosessi uudistuu niin, että kukin osatoteuttaja laatii oman maksatushakemuksensa. Diaesityksessä oli koottuna tarkemmin uudessa ryhmähankemallissa nykyiseen yhteishankkeeseen nähden säilyviä sekä toisaalta muuttuvia asioita.

Puheenjohtaja kiitti esittelystä ja viittasi, että hallintojaoston työhön voidaan palata seuraavassa kokouksessa.

7. TIEDOKSI ASIAT

Työryhmälle on toimitettu tiedoksi kirjallinen aineisto kumppanuussopimuksen valmistelusta.

8. MUUT ASIAT

Ei ollut muita asioita.

7. SEURAAVA KOKOUS

Puheenjohtaja totesi, että seuraava kokous on 17.6.

8. KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 11:00.

JAKELU

Työryhmän jäsenet, varajäsenet, asiantuntijat